

UHKUS JA EELARVAMUS (justkui)

Isobel McArthur
Jane Austeni ainetel

Isobel McArthur

UHKUS JA EELARVAMUS (justkui)

Jane Austeni ainetel

Lavastaja LIIS AEDMAA
Kunstnik ROSITA RAUD (Eesti Noorsooteater)
Muusikaline kujundaja ja lauluõpetaja PEETER KONOVALOV
Valguskujundaja MARI-RIIN PAAVO
Liikumisjuht VILLIKO KRUUSE
Tõlkijad LIIS AEDMAA ja LAURA KALLE

Inspitsient **Aili Nohrin**
Valgusmeister **Mari-Riin Paavo**
Helimeister **Oskar Ilves**
Grimeerijad **Merle Liinsoo** ja **Ülle Konovalov**
Kostümeerija **Liia Prants**
Lavameister **Raul Meiesaar**

Esietendus 2. märtsil 2024 Ugala teatri suures saalis

Loominguline juht **Liis Aedmaa**
Teatrijuht **Garmen Tabor**

Osades:

PROUA BENNET, viie vallalise tütre ema **Adeele Jaago**

HÄRRA BENNET, tema abikaasa

LILLIE, Bennetite teenija **Jaana Kena**

JANE BENNET, kõige vanem Bennetite tütar **Lauren Grinberg**

ELIZABETH BENNET, vanuselt teine Bennetite tütar **Margaret Sarv**

MARY BENNET, Bennetite keskmine tütar **Klaudia Tiitsmaa**

KITTY BENNET, vanuselt neljas Bennetite tütar

LYDIA BENNET, Bennetite noorim tütar **Klaudia Tiitsmaa**

CHARLOTTE LUCAS, Elizabethi parim sõber **Jaana Kena**

CHARLES BINGLEY, rikas ja vallaline noormees **Jaana Kena**

PREILI CAROLINE BINGLEY, tema õde **Jaana Kena**

FITZWILLIAM DARCY, Bingley parim sõber **Adeele Jaago**

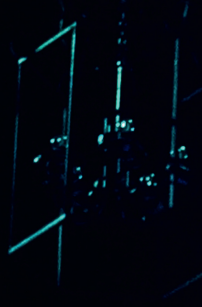
HÄRRA COLLINS, Bennetite nõbu **Klaudia Tiitsmaa**

GEORGE WICKHAM, sõdur **Lauren Grinberg**

PROUA GARDINER, õdede Bennetite tädi **Klaudia Tiitsmaa**

LEEDI CATHERINE DE BOURGH, Darcy tädi **Lauren Grinberg**

TEENIJAD **Adeele Jaago, Jaana Kena, Klaudia Tiitsmaa, Lauren Grinberg** ja **Margaret Sarv**

Tegevuskohad:

Meryton – väike unine paigake Hertfordshire'is umbes poolel teel
Londoni ja Cambridge'i vahel

Longbourn – Bennetite majapidamine Merytonis

Netherfield Park – häärber, mida Charles Bingley Merytonis üürib

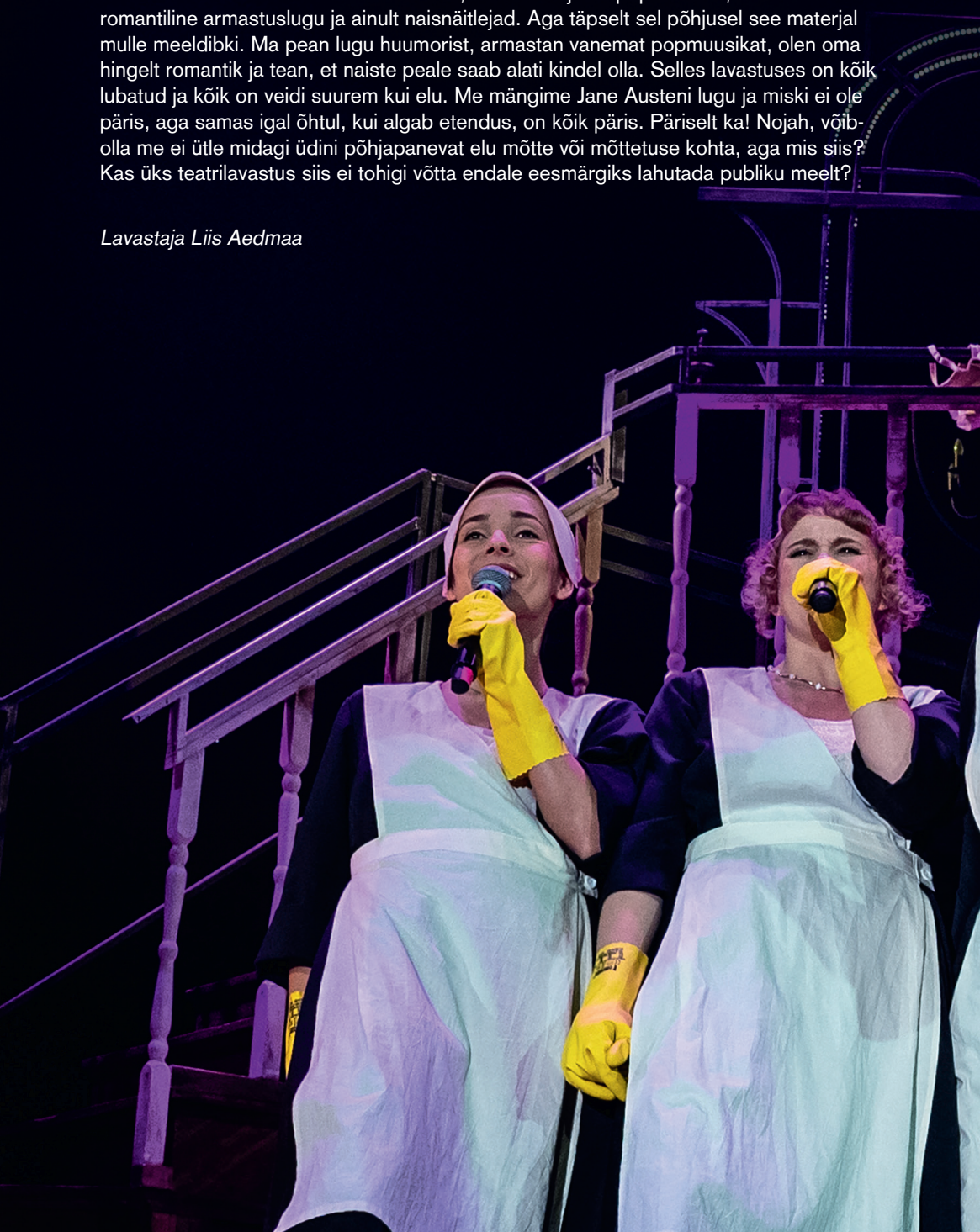
Pastoraat – Härra Collins'i eluase

Rosings – Leedi Catherine de Bourgh' häärber

Pemberley – Darcy häärber Derbyshire'is

„Uhkus ja eelarvamus (*justku*)“ on lavastus, kus saavad kokku asjad, mis esmapilgul ei tohiks omavahel sobituda – komöödia, briti 20. sajandi popmuusika, Jane Austeni romantiline armastuslugu ja ainult naisnäitlejad. Aga täpselt sel põhjusel see materjal mulle meeldibki. Ma pean lugu huumorist, armastan vanemat popmuusikat, olen oma hingelt romantik ja tean, et naiste peale saab alati kindel olla. Selles lavastuses on kõik lubatud ja kõik on veidi suurem kui elu. Me mängime Jane Austeni lugu ja miski ei ole päris, aga samas igal õhtul, kui algab etendus, on kõik päris. Päriselt ka! Nojah, võib-olla me ei ütle midagi üdini põhjapanevat elu mõtte või mõttetuse kohta, aga mis siis? Kas üks teatrilavastus siis ei tohigi võtta endale eesmärgiks lahutada publiku meelt?

Lavastaja Liis Aedmaa

Jane Austeni „Uhkus ja eelarvamus“ on vaimukas satiir naiseks olemise ebaõiglusest, klassiühiskonna absurdsusest ja kõikidest arusaamatustest, mis põhjustavad seesuguses süsteemis meile kannatusi – eriti mis puutub romantikasse. See on lugu, kuidas õppida leppima vigadega nende suhtes, kellesse varem suhtusid eelarvamuslega, samal ajal teadvustades enda puudusi.

„Uhkus ja eelarvamus (*justku*)“ on sama lugu. Kuid jutustatud teenijate poolt. Koos karaokega.

Autor Isobel McArthur

Isobel McArthur on Glasgow's elav näitleja, lavastaja ja näitekirjanik. Ta on lõpetanud Šoti Kuningliku Konservatooriumi ja õppinud Glasgow' Ülikoolis kirjandust. Ta on asutanud Šoti Rahvusteatri alt teatrikompanii „Blood of the Young“ („Noorte veri“), kus 2018. aastal esietendus tema Jane Austeni maailmakuulsal teosel põhinev näidend „Uhkus ja eelarvamus (*justkui*)“. Järgnevatel aastatel on see lavastus koostöös eri teatritega olnud korduvalt Ühendkuningriigis tuuril. McArthur on kirjutanud lühinäidendeid, olnud Šotimaa Näitekirjanike Stuudios juhendaja, teinud koostööd mitme teatriga, sh Kuningliku Shakespeare'i Teatrikompaniaga. 2016.

aastal võitis ta Troni teatris alustava artisti auhinna. Tähtsaim tunnustus pärineb 2022. aastast, mil „Uhkus ja eelarvamus (*justkui*)“ võitis Laurence Olivieri auhinna parima uue komöödiana.

„Kui oleme õnnetud, siis mis mõtet sellel kõigel on?“

Vastab autor Isobel McArthur

Oled „Uhkust ja eelarvamust (*justkui*)“ tutvustavas intervjuus öelnud, et hakkasid Jane Austeni romaani lugema eelarvamusega. Enne alustamist pidasid seda tuimaks looks punaninalistest aadlikest nende elutubades. Aga avastasid mässu ja huumori, mille eri adaptatsioonid on korduvalt kõrvale heitnud. Mis täpselt teeb selle teose Sinu jaoks nii geniaalseks ja naljakaks?

Satiir on ilmselt mu lemmikuks huumoriliigiks, sest kaootilises maailmas klammerdun ma igasse kujundlikku seelikusse, millega humorist osutab *naeruväärsele* ja ütleb: „Ma näen seda ka.“ Naerame koos selle üle. See on võimas. Eriti olukorras, kus tunneme end jõuetuna.

Ma ei oska leida romaanikirjanikku, kes oleks inimeste vigade, vastuolude, jõuetute püüdluste ja haavatuse illustreerimisel Jane Austenist teravmeelsem. Kui rääkida absurdusest, kuidas me elame oma elu ja juhime ühiskonda, siis Austen näeb kõike nii klaarilt – *justkui* suudaks ta vaadata oma ajast kaugemale ja saavutada neutraalse objektiivsuse, mida ei koorma selle ajahetke moraaliid või kombed. Samas ei põhine see poleemilisusel, vaid võrdsusel. Keegi ei pääse kergelt.

Minu arvates on mitmed selle loo töötused muutnud – nende kahjuks – tegelased „teiseks“, andes neile kumerad seljad ja peenutsevad aktsendid. See kustutab tõhusalt suure osa iseärasustest, karakteriloomest ja huvist, millest Austeni lugude tegelased on läbi imbunud. Võin vaid oletada, kuidas telesarjade ja filmide tegijad arvavad, et

me kõik ihkame samu papist väljalõigatud ajastudraamasid, millel puudub igasugune seos tänasega. Puhas eskapism vist? Kuid tõde on, et seesugu lõksud heidutavad paljusid inimesi. Enne Austeni lugemist olin üks nende hulgast. Ma olin näinud piisavalt pilte satsidega tanudest ja sosinal peetud viisakatest vestlustest klavessiini kõrval, et pidada seda igavaks. Olles romaani lugenud, näen, et regendiaeg oli ajaloos nagu iga teine, täis päris inimesi, kes kõik käitusid erinevalt ja kes tõepoolest meenutavad tänapäeva publikule meie emasid, naabreid, õdesid-vendi jpt.

Näidendi sissejuhatuses oled sõnastanud, kuidas on oluline, et seesugust klassivõitluse ja sotsiaalse staatuse lugu edastavad naisteenijad, kellel pole olnud oma häält. Mis Sinu arvates oleks Austeni romaanides teismoodi, kui tal oleks olnud võimalus neid oma nime all avaldada? Mida Austen ütleks meie tänapäeva ühiskonna kohta aastal 2024?

Milline suur küsimus! Tänan, et juhtisid tähelepanu sellele, kuidas Austen ei saanud elu jooksul kunagi oma nime all tekste avaldada. Liiga vähesed inimesed teavad seda. Põhjus? Ta oli naine. Samuti oli tal pea võimatu isegi pärast surma saada kirjanikuna tunnustatud. Tema hauakivil olev tekst oli ümbritsetud vaidluste ja tohutu survega mälestada teda „hea kristlasena“, kordagi ei tahetud mainida, et ta on kunagi kirjutanud kas või ühe sõna.

See näidend on tõesti naissoost osatäitjatele, kes mängivad teenijaid. Põhjuseid, miks naised seda lugu räägivad, on nii palju. See on oma olemuselt naise lugu. Lõppude lõpuks seisavad viis öde Bennetit tulevikus silmitsi potentsiaalse vaesusega puhtalt enda soo tõttu. Lisaks sellele vajame me teatrites naisnäitlejatele rohkem vaheldusrikkaid ja huvitavaid rolle.

Arvan, et kuigi me oleme teinud edusamme oma võitluses võrdõiguslikkuse eest, oleks Austen olnud pettunud, et tema „Uhkus ja eelarvamus“ on 2024. aastal endiselt nii aktuaalne. Paljud naised ei ole eri viisidel üle kogu maailma piisavalt head. Olgu põhjuseks meie ebavõrdsed palgad või võimalused, surve olla väikesed, tagasihoidlikud, vähenõudlikud ja siiski vastutavad kõigi teiste kerguse ja õnne eest... meid takistatakse korraga nii paljudest suundadest. See on määratu inimpotentsiaali raiskamine. Ja see teeb kõiki lolliks.

Näidendis on miksitud 19. sajandi alguse lugu 20. sajandi teise poole tuntud poplugudega, kuid need mõjuvad koos nii loomulikuna. See on omal moel kokkuvõte viimase 200 aasta romantismist ja osutab, et midagi pole muutunud. Sinu sõnade kohaselt on kunstnikud ikka ja jälle tulnud samadele järeldustele. Mis on Sinu jaoks armastus ja miks me ihkame ikka ja uuesti mängida seda sõltuvust tekitavat lugu sügavatest tunnetest?

Mul on aasta-aastalt aina vähem selgust, mis on või peaks olema armastus. Olen praegu kolmekümnedates. Tõenäoliselt oleksin 16-aastaselt võinud anda enesekindla ja üksikasjaliku määratluse – ütle mata midagi selle võimaliku täpsuse kohta. Nad ju ütlevad, et mida rohkem sa teemast tead, seda vähem pead sellest rääkima. See on kindlasti vastus küsimusele, miks armastus on näitekirjanduses nii igipõline teema. Me ei saa eitada selle mõjuvõimu ja ometi ei tea keegi meist tegelikult, mis see on, kuidas see toimib ja kuidas pagan küll seda rakendatakse.

Mida ma tean, on see, et elu mõte seisneb teistes inimestes. Olgu see armastus õdede-vendade, laste, vanemate, sõprade või romantilise partneri vastu – armastus on kindlasti meie elamise mõtte suurim väljendusviis. Kui meie elus on armastust, suureneb meie suutlikkus tunda valu ja naudingut, me näeme argipäevast kaugemale ja me sisuliselt hakkame uskuma maagiasse. Ja seda kõike tunname, kui kulutame aega kellelegi silma vaadates. Kui veider! Nagu suur Robert Louis Stevenson ütles armastuse kohta: „Tagajärjed pole põhjusega proportsioonis.“

Kogu tegevust kannavad viis näitlejat, kes kehastavad 19 tegelast. Oled osutanud, et näitlejate jaoks on see justkui võidujooks rongiga, kuna rollide vahetamiseks pole sõna otseses mõttes aega raisata. Minu jaoks esindab Su tekst mängulisust, mis on teatrikunsti lahutamatuks osaks. Millist teatrit Sulle endale meeldib vaadata? Mida peaks üks näitleja või lavastaja oma töös arvestama?

Ma armastan igasugust teatrit, aga üle kõige seesugust, mis ei proovi oma teatraalsust vabandada. See võib kõlada tautoloogiana, kuid konkreetsetl mõtlen ma sellega, et mulle meeldib paljastada teatri mehaanikat, nii et etendust vaadates me tantsime korraga meelelahutusruumis, kus viibime, ja näidendi loo maailmas, mida laval jälgime. Mulle meeldib näha stseenide ja kostüümide esiletõstetud vahetusi, muutes need kunsteose osaks. Mulle meeldivad väga kõiksugu teatraalsuse väljendused, sh muusika, komöödia ja tants. Ma teritan oma hambaid Šoti teatrimaastikul ja meil on rikkalik traditsioon sellest, mida mitmel pool kirjeldatakse kui „Ceilidh teater“ (*ceilidh* [kay-lee] on gaeli nimi lõbusatele pidudele, kus me mängime muusikainstrumente, tantsime traditsioonilist tantsu, joomme viskit) – aga mida võiks samuti kirjeldada estraadi, kabaree või varieteena.

Näitleja ja lavastaja näpunäidete kohta ütleksin, et aus töö ja alandlikkus on ülimalt tähtsad – kuigi sageli alahinnatud. Sa pead olema korralik inimene ja toetama neid, kes sind ümbritsevad. Selles valdkonnas on palju türanne ja see, kuidas paljud neist teisi kohtlevad, on häbiväärne. Neil päevil ma näen vaeva, et ainult heade inimestega töötada. Kõik muu on selle kõrval teisejärguline. Me teeme seda tööd selle nimel, et kogada ja jagada rõõmu. Kui oleme õnnetud, siis mis mõtet sellel kõigel on?

Isobel McArthurit küsitles dramaturg Tõnis Parksepp

Jane Austenist ja tema loomingust

Sarnaselt Oskar Lutsu „Kevade“ alguslausega „Kui Arno isaga koolimajja jõudis...“, on Jane Austeni „Uhkuse ja eelarvamuse“ algus legendaarne: „Eks ole üldiselt teada, et varakal vallalisel mehel on tingimata naist vaja.“ Selles lauses on peidus kogu järgneva loo võti. See on läbinisti irooniline pilk 19. sajandi alguse maailma, kus vara ja jõukus kuulub meestele, samal ajal kui naiste osaks jääb olla vaikivaks ihalusobjektiks. Miks on mees alus ja naine sihitis? Kas see pole naeruväärne?

Jane Austen sündis aastal 1775 ja suri (tõenäoliselt tuberkuloosi) aastal 1817. Kuigi tal oli elu jooksul kaks tõsisemat romanssi, jäid need eri põhjustel katki. Esimese puhul mängis rolli mehe perekond, kes Jane'i puuduva kaasavara tõttu nende liitu ei soosinud. Teisele noormehele andis Jane ise korvi. Seega jäi ta elu lõpuni vallaliseks. Tal oli kuus venda ja üks õde, Cassandra, keda võib pidada tema kõige lähedasemaks inimeseks. Isa oli pastor ja kuna kodus oli suur raamatukogu, tekkis kirjandushuvi üsna varakult. Pärast isa ootamatut surma aastal 1805, hoolitsesid Jane'i, tema ema ja õe käekäigu eest vennad ja pärast mitmeid kolimisi jäid nad 1809. aastal paikseks vend Edwardile kuuluvas Chawton Cottage'is. Chawtonis kirjutas Jane suurema osa oma loomingust ja praegu asub seal tema majamuuseum. Vend Henry sai aga õe agent, kes vastutas teoste avaldamise eest ning kelle sulest pärineb ka kirjaniku esimene biograafia. Alates 2017. aastast on Austeni pilt brittide 10-naelasel rahatähel.

Jane Austen kirjutas kuus romaani, millest neli avaldati tema eluajal ja olid signeeritud – „Daami poolt“. Nõnda osutas autor oma lugejale, et kirjanikuks võib olla ka naine. Tema eluajal ilmusid „Mõistus ja tunded“ (1811, e k 1996), „Uhkus ja eelarvamus“ (1813, e k 1985), „Mansfield Park“ (1814, e k 2004) ja „Emma“ (1815, e k 2000). Vahetult pärast surma avaldati koos „Veenmine“ (1817, e k 1997) ja „Northangeri klooster“ (1817, e k 2016). Lõpetamata jäi romaan „Watsonid“ (käsikiri ilmus 1871, e k 2003). Alles postuumselt tegi vend avalikkusele teatavaks, kes oli populaarsete teoste tegelik autor.

„Uhkuse ja eelarvamuse“ esimene versioon kandis nime „Esmamuljed“ ja valmis juba 1799. aastal. Pärast trükkis ilmumist osutus see aga nõnda populaarseks, et kohe järgnes teine trükk. Olgugi et mitmed kaasaegsed või hilisemad autoriteedid, näiteks Mark Twain ja Henry James, on püüdnud Austeni rolli kirjandusloos pisendada, sai ta kiirelt kanooniliseks autoriks, keda kõik lugesid. Just tema humoorikat jutustamisoskust, mitmeplaanilisi karaktereid, tihedaid dialooge ja üldldist stiilimeisterlikkust tõstetakse kirjandusloos esile.

Kuigi Austeni nooruses oli Inglismaal populaarseimaks žanriks kiriromaan, siis enda teostes ei kasutanud ta kirju peamise jutustusliku võttena, mille eesmärk on väljendada tegelaste autentset hingeelu (tegelane mõtleb nii), vaid põimis need muu loo sisse, n-ö tegelase omavaheliste mängude ja ebausaldusväärsuse sümbolitena (mida tegelane

tahab, et temast mõeldakse). Sealjuures lood ise jutustas ta kolmandas isikus, n-ö neutraalse kõrvaltvaataja pilgu läbi. Kuid ka seda võtet kasutades vastandus ta varasemale traditsioonile. Esiteks, üldjuhul ei sekkunud ta tegevusse tollal tavapäraste lugu katkestavate kommentaaridega, vaid pigem lisas tegevusele iroonilise alatoon. Teiseks sulatas ta jutustaja kirjeldused ning tegelaste sisekõne üheks voolavaks tervikuks. See tähendab, et Austeni romaane lugedes ei ole koheselt eristatav, mis kohas vaadeldakse tegelasi kõrvalt ja millal läheb fookus nende sisekõnele. Lisades siia juurde Austeni terava huumorimeele, saamegi kokku ilukirjandusliku menuki.

MU ARM ON NAGU RUSKE ROOS

Mu arm on roos, kui ruske roos,
mis õide puhkes vast,
see nagu imeline laul
ei lakka kordumast.

Niisama kaunis kui mu lemb,
on ka mu kiindumus,
ning see on veelgi sügavam
kui mere põhjatus.

Ei kuiva meri iialgi,
ei sula kaljumäed,
ning sama igaveseks sa,
mu armastuski, jääd.

Kui ajutiselt lahkungi,
mu arm, mu ainuke –
ükskõik kui kaugelt alati
su juurde leian tee.

Robert Burns, 1794

(„My Love is like a Red, Red Rose”, tlk Ralf Parve)

REGENDIAEG

Jane Austeni elu langeb kokku regendiajaga, mille nimetus tuleneb perioodist, mil Walesi prints George valitses regendina Inglismaad hullumeelseks kuulutatud George III asemel (1811–1820). Laiemalt hõlmab see aastaid 1795–1837 ja seda peetakse kirjanduse, kultuuri ja arhitektuuri kõrgajaks. Kirjandusloos on see romantismi ajajärk. Jane Austeni kõrval tõusid esile suured luuletajad William Blake, Lord Byron, John Keats jt. Oma ajalooliste romaanidega sai sajandi üheks loetumaks autoriks Walter Scott. Läbi aegade kuulsaima õudusloo „Frankenstein ehk Moodne Prometheus“ (1818, e k 1984) kirjutas aga teine suur naiskirjanik – Mary Shelley.

See oli aeg, mil Inglismaal tutvustati esimest auruvedurit, hakati arendama riiklikku raudteevõrku, leiutati esimene patarei, tehti esimene foto, valmistati esimene elektriline lamp jms. Samas kõikide uuendustega ja tööstuse järjepideva koondumisega linnadesse ei suutnud paljud kaasa tulla. Alamklassid elasid tohutus vaesuses ning valitses suur tööpuudus. Välispoliitiliselt avaldasid igapäevaelule mõju Napoleoni sõjad (1799–1815) ja kõige tipuks jäi 1816. aastal Indoneesias toimunud vulkaanipurske tõttu suvi Euroopas vahele. Atmosfääris olevad tahmaosakesed katsid päikesevalguse, suve keskmine temperatuur oli -2 kraadi ja saagid hävinesid.

Sellise igapäevase viletsuse kõrval oli kogu ühiskond meestekeskne. Näiteks regendiajastul ja veel aastakümneid hiljem ei peetud heaks tavaks daamide füüsilist aktiivsust. Kuigi populaarsed olid tantsimine, ratsutamine ja jalutamine, püüti seda naiste jaoks piirata, kuna usuti, et inimese energiarvarud on loetud ning igakuine menstruatsioon on „nõrgemale sugupoolele“ niigi kurnav.

RIKASTE PEREDE HOOAJALINE ELU

Rikkad perekonnad elasid maamõisais ja Londoni linnamajades. Londonisse koguneti n-ö hooajaks, mis kattus Inglise parlamendi istungjärguga. Selline korraldus tulenes asjaolust, et perepead ehk lordid pidid Lordide kojas poliitikat tegema ja pere võeti kaasa. Linnaperiood algas novembris-detsembris ja kestis jaanipäevani. Hooaja alguses oli traditsioon esitleda õukonnale abiellumisikka jõudnud vallalisi neide. Seda tehti kuninganna Charlotte'i ballil, mille korraldas kuningaperekond, ja see traditsioon kestis aastatel 1780–1958. Ka väiksemates seltskondades korraldati samasuguseid balle ja pidusid, mille peamiseks eesmärgiks oli sõlmida abiellumiskokkuleppeid. Traditsiooniliselt oli selliste sobitusteni jõudmine pereemade ülesandeks.

Suve- ehk jahihooaeg kestis jaanipäevast oktoobrini ja siis viibiti maamõisades. Seda võimalust said kasutada muidugi ainult vanad aadlisuguvõsad, teised pidid „Uhkuse ja eelarvamuse“ Bingley'te kombel maamõisa, nagu Netherfield Park, rentima. Osa vaesemaid suguvõsasisid, nagu romaanis Bennetid, elasid küll maamõisas, aga ei saanud seevastu Londoni maja endale lubada. Bennetitel elas Londonis tädi – proua Gardiner.

GRETNA GREEN

18. sajandi keskpaigas võeti Inglismaal vastu range abiellumist reguleeriv seadus. Paarid tohtisid abielluda ainult kirikus ja vajasis selleks enne 21. eluaastat vanemate nõusolekut. Šotimaal sellised piirangud puudusid: omal tahtel tohtisid tüdrukud 12- ja poisid 14-aastaselt abielluda, tseremoonia sai läbi viia praktiliselt igaüks ja vormistuseks piisas lihtsamast abielutootusest, mille juures viibis vähemalt kaks tunnistajat. See tähendas, et tuhanded noorpaarid põgenesid Šotimaale, et seal abielluda, ja kuna piirile lähim küla oli Gretna Green, sai paigast noorpaaride peamine sihtkoht, kus oma armastuse töötusi vahetada. Seesugu rahvasterändest tulenevalt hakati kohalikke seppi kutsuma „alasi preestriteks“, kellest kuulsaim viis läbi üle 5000 abielutseremoonia. Tänapäevani on Gretna Green väga populaarne pulmade pidamise koht.

Austeni mõjust

Jane Austeni teoste populaarsus uute romaanide, teatrilavastuste, kuuldemängude, telesarjade ja filmide loomisel on muljetavaldav. Ainuüksi Austeni romaanide ainelisi filmiversioone on mõnekümne ringis. Esimene „Uhkuse ja eelarvamuse“ lühiversioon tehti 1938 (režissöör Michael Barry), esimene täispikk film pärineb aastast 1940 (režissöör Robert Z. Leonard). Aastatel 1949–1964 järgnevad veel neli filmi, kuni 1980. aastal loob Cyril Coke esimese kuulsa miniseriaali ja 1995. aastal Simon Langton oma versiooni. Viimane täispikk film pärineb aastast 2005 (režissöör Joe Wright) Keira Knightley ja Matthew Macfadyeniga peaosades. Samuti on vähemalt neli ekraniseeringut, kus romaani tegevus on toodud tänapäeva. Rääkimata erinevatest fänniteostest, mis kirjutavad Austeni teoseid ümber või lisavad järgesid. Kurikuulsaim on neist ehk Seth Grahame-Smithi „Uhkus ja eelarvamus ja zombid“ (2009), millest omakorda on juba vändatud film (2016, režissöör Burr Steers). Eestis on „Uhkust ja eelarvamust“ lavastanud 2012. aastal Endla teatris Kalju Komissarov.

Kui püüda võtta kokku, kuidas kinolinal „Uhkust ja eelarvamust“ tõlgendatakse, siis on märgiline, et peale tavapäraste dramaturgiliste võtete kasutamise langeb tihti kärpeno alla Austeni huumor. Marie N. Sørbøl on õigus, et Austenit „motiveerib naeru rõõm“, mis muuhulgas naeruvääristab „pompoossust, klassi snooblust, rumalust, egoismi“ ja isegi „romantilist luulet“ („Irony and Idyll. Jane Austen's *Pride and Prejudice* and *Mansfield Park* on Screen“. Rodopi, New York, 2014, lk 373). Just kõikehõlmava ironia jätavad režissöörid järjepidevalt adaptatsioonidest välja ja asendavad selle enamasti millegi palju kuivemaga. Siia alla käib ka filmidele rõõmsa lõpu lisamine. Nagu Sørbøl on öelnud, oli Austen väga hästi kursis romantiliste ja sentimentaalsete armastuslugudega, aga ta otsustas mitte niimoodi kirjutada (vt „Irony and Idyll“, lk 377). Austen ei olnud tüüpiline 19. sajandi alguse romantiline kirjanik, sest ainuüksi tema teoste toon on unikaalne, mida ei pea küll alati autentselt kordama, ent mis eeldab tegijatelt, et asemele on lisada midagi samaväärset.

Lavastusala juht **Siim Saarsen**
Kostüümiala juht **Lily Kraav**
Grimmiala juht **Merle Liinsoo**
Tehnikajuht **Margo Siimon**
Lavatehniline juht **Andres Jõerand**
Kunstnikud-dekoraatorid **Taimi Põlme** ja **Eve Komissarov**
Kostüümimeistrid **Lily Kraav**, **Viive Tõlpus** ja **Irma Orpana**
Puutööde meistrid **Peeter Raska** ja **Riho Otsma**
Metallitööde meister **Jüri Ignatenko**

Finantsjuht **Helle Konts**
Haldusjuht **Kaido Kivipõld**
Teenindusjuht **Marii Ingriin Saaremäe**
Personalijuht **Eve Põldsaar**
Turundus- ja avalike suhete juht **Annika Vihmann**
Korraldusjuht **Elena Koit**
Müügijuht **Mari Hubel**
Trupijuht **Karl Kena**
Dramaturg **Tõnis Parksepp**
Muusikajuht **Peeter Konovalov**

Kavalehe koostasid **Tõnis Parksepp** ja **Liis Aedmaa**
Kavalehe fotod tegi **Elena Koit**
Kavalehe ja plakati kujundas **Janno Saft**

Butafoorse tordi valmistas diplomitööna Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia etenduskunstide õppekava dekoraator-butafoori eriala üliõpilane Rebecca Villem

Trupp ja teater tänavad: Isobel McArthur, Tallinna Linnateater,
Sander Aleks Paavo, Martin Mill, Anneli Kink ja Kaido Kivipõld

Ugala teatrit toetavad Kultuuriministeerium, Eesti Etendusasutuste Liit,
Viljandi linn, Prike, Puidukoda, MyFitness ja Viljandi Veevärk

